

Ostrava dne 25. listopadu 2025

Č. j.: MZP/2025/250/2723

Sp. zn.: ZN/MZP/2025/250/432

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo životního prostředí, odbor výkonu státní správy V (dále jen „ministerstvo“), jako odvolací orgán příslušný podle § 127 písm. h) zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOdP“), v řízení provedeném dle § 98 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOP“), ve spojení se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), **rozhodlo o odvolání** právnické osoby **DIAMO, státní podnik**, IČO 00002739 (dále jen „obviněný“), se sídlem Máchova 201, 471 27 Stráž pod Ralskem, zastoupené advokátem JUDr. Ing. Milošem Olíkem, Ph.D., LL.M., FCI Arb., IČO 71457542, se sídlem Na Pankráci 1683/127, 140 00 Praha 4, ze dne 21. 8. 2025, proti výrokům I. a II. rozhodnutí České inspekce životního prostředí, oblastního inspektorátu Ostrava (dále jen „ČIŽP“), č. j. ČIŽP/49/2025/6554 ze dne 1. 8. 2025 (dále jen „napadené rozhodnutí“), ve věci přestupku podle § 121 odst. 1 písm. f) ZOdP, a právnické osoby **OKK Koksovný, a. s.**, IČO 47675829 (dále jen „poškozený“), se sídlem Koksární 1112, 702 00 Ostrava, proti výroku III. napadeného rozhodnutí ve věci nároku na náhradu škody **takto**:

1/ Podle § 90 odst. 1 písm. c) správního řádu se napadené rozhodnutí **mění** tak, že ve výroku I. se poslední dva řádky na str. 1 popisující výši pokuty

*„dle § 121 odst. 5 písm. d) zákona o odpadech pokuta ve výši 1 500 000 Kč
(slovy: jeden milion pětsettisíc korun českých)“*

nahrazují novým textem:

*„dle § 121 odst. 5 písm. d) zákona o odpadech pokuta ve výši 1 200 000 Kč
(slovy: jeden milion dvě stě tisíc korun českých)“*

2/ Napadené rozhodnutí se ve zbývajících částech výroku I. a dále ve výrocích II. a III. podle § 90 odst. 5 věty druhé správního řádu potvrzuje.

O d ů v o d n ě n í

Výrokem I. napadeného rozhodnutí ČIŽP uznala obviněného vinným ze spáchání přestupku podle ZOdP, kterého se dopustil tím, že v době od 23. 4. 2020 do 7. 3. 2024 nakládal [podle § 11 odst. 1 písm. c) ZOdP formou soustředování a využití v rámci rekultivace severního svahu nádrže K 1] v úložném místě těžebního odpadu odvalu Heřmanice (dále jen „odval Heřmanice“ nebo „ÚMTO“), konkrétně na pozemcích parc. č. 1094/1, 1097/1, 2048 a 2049 v k. ú. Hrušov (vše

v rámci obce Ostrava), s odpadem kat. č. 17 05 04 (zemina a kamení neuvedené pod číslem 17 05 03) v množství 218 492 tun, kdy předmětné pozemky nebyly zařízením určeným pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu ve smyslu § 11 odst. 1 písm. r) Z Odp. Pro dané zařízení [místo nakládání s odpadem pro účely zasypávání ve smyslu § 11 odst. 1 písm. v) Z Odp] nebyl obviněnému vydán souhlas k provozování zařízení a s jeho provozním řádem dle § 14 odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění účinném do 31. 12. 2020 (dále jen „zákon č. 185/2001 Sb.“) a nebylo mu ani vydáno povolení provozu zařízení dle § 21 odst. 2 Z Odp. Tímto jednáním se obviněný dopustil porušení povinnosti stanovené v § 13 odst. 1 písm. b) Z Odp a spáchal tak přestupek dle § 121 odst. 1 písm. f) Z Odp, za který mu byla uložena podle sazby dané v § 121 odst. 5 písm. c) Z Odp pokuta 1,5 mil. Kč.

Výrokem II. napadeného rozhodnutí byla dle § 95 odst. 1 ZOP a § 79 odst. 5 správního řádu obviněnému stanovena povinnost nahradit náklady řízení v souladu s § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, ve znění pozdějších předpisů ve výši 2 500 Kč.

Výrokem III. napadeného rozhodnutí podle § 89 odst. 2 ZOP poškozenému nebyl přiznán nárok na náhradu škody a poškozený byl se svým nárokem odkázán na soud.

Vydání napadeného rozhodnutí předcházela kontrola zaměřená na plnění povinností plynoucích ze zákona č. 185/2001 Sb., Z Odp a jejich prováděcích právních předpisů při činnosti obviněného v rámci sanace a rekultivace úložného místa těžebního odpadu na odvalu Heřmanice, kterou ČIŽP zahájila u obviněného dne 2. 8. 2023. Z vlastní kontroly v terénu provedené dne 7. 3. 2024 na odvalu Heřmanice vyplynulo, že na pozemku obviněného parc. č. 1094/1 v k. ú. Hrušov a dalším pozemku parc. č. 1097/1 (nyní ve vlastnictví poškozeného) došlo k uložení materiálu (dále též „materiál“ nebo „recyklovaná zemina“) na ploše odpovídající cca 12 000 m². Tento materiál byl dodáván právnickou osobou Ridera Bohemia, a. s., se sídlem 28. října 2092/216, Mariánské Hory, 709 00 Ostrava, IČO 26847833 (dále jen „Ridera Bohemia, a. s.“), jakožto výrobek „Recyklovaná zemina o frakci 0–90“ pro rekultivační účely odvalu Heřmanice. Část tohoto materiálu byla obviněným použita při rekultivaci části pozemků parc. č. 2048 a 2049 v k. ú. Hrušov (ve vlastnictví poškozeného), odpovídající ploše cca 18 200 m². Dále ČIŽP obdržela podnět postoupený Obvodním báňským úřadem pro území krajů Moravskoslezského a Olomouckého (dále jen „OBÚ“), obsahující velké množství přiložené dokumentace, analýz odpadů, fotodokumentace (soupis uveden na str.3 – 5 napadeného rozhodnutí), jenž upozorňuje ČIŽP na nezákonně soustředovaný stavební odpad - „zeminu a kamení“.

Z vyjádření obviněného ve věci objednání a návozu materiálu pro potřeby rekultivačních prací na odvalu Heřmanice a předložených podkladů vyplývá, že byl od spol. Ridera Bohemia a. s. převzat materiál deklarovaný jako „recyklovaná zemina frakce 0-90“ na základě „Smlouvy o převzetí materiálu“ č. D500/24000/00155/20/00, uzavřené dne 20. 4. 2020 (dále též „Smlouva“), ve které se dodavatel (Ridera Bohemia a. s.) zavázal dodávat odběrateli, tj. obviněnému, Smlouvou blíže specifikovaný materiál a hradit odkupní cenu ve výši 5 Kč (bez DPH) za tunu dodaného materiálu. Dodatkem č. 1 ze dne 1. 12. 2021 ke Smlouvě došlo k navýšení odkupní ceny na 10 Kč za tunu. Jednalo se o množství materiálu v jednotlivých letech (2020) 39 197 tun, (2021) 129 895 tun a (do srpna 2022) 49 400 tun, tzn. celkově o 218 492 tun. Část množství tohoto materiálu, konkrétně 9 112 tun, bylo použito na severní svahy ÚMTO v rámci rekultivace (tj. pozemkové parcely 2048 a 2049 v k. ú. Hrušov).

Kvalita materiálu byla v průběhu času dokládána analýzami ze strany dodavatele (Ridera Bohemia a. s.), kterými mělo být prokázáno naplnění požadavků na obsah škodlivin v odpadech využívaných na povrchu terénu dle přílohy č. 10, tab. 10.1 a 10.2, vyhlášky č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění platném a účinném

do 31. 12. 2020 (dále jen „vyhláška č. 294/2005 Sb.“). Obviněný v roce 2023 provedl vlastní vzorkování v částech severního svahu ÚMTO (odvalu Heřmanice) a materiálu deponovaného na pozemku parc. č. 1094/1 v k. ú. Hrušov. Přitom z jím zadaných analýz vyplynulo, že vzorky materiálu odebraného ze severního svahu ÚMTO (odvalu Heřmanice) nesplňují požadavky na nejvýše přípustné koncentrace škodlivin, resp. obsah škodlivin v sušině pro využívání odpadů k zasypávání dle § 6 odst. 3 ve spojení s přílohou č. 5, tab. 5.1 vyhlášky č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění účinném od 1. 1. 2023 do 31. 1. 2025 (dále jen „vyhláška č. 273/2021 Sb.“), když obsah škodliviny suma PAU v sušině překročil ve všech vzorcích limitní hodnotu 3 mg/kg sušiny (uvedené ve sloupci I.) a taktéž 6 mg/kg sušiny (uvedené ve sloupci II.), což bylo vše specifikováno v tabulce v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Překročeny byly limity u některých vzorků též v dalších parametrech škodlivin antimon (Sb), sírany a rozpuštěné látky (RL). Hodnoty ekotoxikologických testů dle tab. č. 5.3 vyhlášky č. 273/2021 Sb. však nebyly překročeny. V důsledku toho bylo ČIŽP konstatováno, že navezený materiál nesplňuje kritéria pro využívání odpadů k zasypávání stanovená v § 6 odst. 3 vyhlášky č. 273/2021 Sb.

ČIŽP dále ve věci návozu materiálu obdržela kontrolní dokumenty jiných správních úřadů, které se týkaly předmětu skutkových zjištění ve vztahu k naváženému materiálu (i jiných navážených hmot) na odval Heřmanice. Jednalo se o protokol Ministerstva průmyslu a obchodu, odboru hornictví, č. 1/VF(ÚMTO-Heř)/31100/2022 ze dne 10. 8. 2022, ve věci návozu tzv. recyklované zeminy na jihovýchodní stěnu střední části odvalu Heřmanice, podle něhož byly zjištěny různé frakce tohoto materiálu (nejen stanovené frakce 0/90), ale též netříděný stavební odpad, jak vyplývá z textu na str. 9 tohoto protokolu. Dále v rámci součinnosti s OBÚ obdržela ČIŽP dne 5. 4. 2024 protokol o kontrole č. j. SBS 10797/2024/OBÚ-05 a dne 19. 4. 2024 protokol o kontrole č. j. SBS 16471/2024/OBÚ-05, jehož součástí jsou i souhrnné měsíční protokoly o převzetí materiálu „recyklovaná zemina 0/90“ dle výše uvedené Smlouvy za období let 2020 až 2022.

Z těchto protokolů OBÚ vyplynulo, že během pochůzky po deponii materiálu, jenž byl dodán za účelem budoucí rekultivace na základě Smlouvy a který byl umístěn na pozemcích parc. č. 1097/1 a 1094/1 v k. ú. Hrušov, byly zjištěny velké kusy betonů nebo horniny, jejichž největší rozměr místy přesahoval 30 cm, což neodpovídalo proklamované frakci zeminy 0-90 mm, ani materiálovým složením. Při kontrole na severních svazích odvalu Heřmanice na pozemcích parc. č. 2048 a č. 2049 v k. ú. Hrušov, kde bylo deklarované množství 9 112 t materiálu roztaženo jako krycí vrstva v doposud nezatravněné části svahu, byly rovněž zjištěny kusy betonu a hornin, jejichž největší rozměr přesahoval 20 cm, což opět neodpovídá proklamované frakci materiálu 0-90 mm (vše je fotograficky zachyceno a je součástí spisu). Dále bylo OBÚ konstatováno, že obviněný neměl schválený plán sanace a rekultivace, podle něhož by provedl tzv. biologickou rekultivaci (roztážení zeminy) a následné zatravnění na severních svazích odvalu Heřmanice na pozemcích parc. č. 2048 a 2049 v k. ú. Hrušov, což je v rozporu s Plánem pro nakládání s těžebním odpadem – odval Heřmanice (Kruczek, 2020), který byl schválen OBÚ rozhodnutím č. j. SBS 29015/2020/OBÚ-05/6 ze dne 21. 10. 2020 (dále jen „PNT0“). V tomto směru se jednalo o rozpor s bodem B. 8 Plánu pro nakládání s těžebním odpadem – odval Heřmanice.

ČIŽP dále rozvedla důvody, proč nahlíží na materiál deklarovaný jako výrobek „Recyklovaná zemina o frakci 0-90“ jako na odpad, a má proto za prokázané, že obviněný nakládal fakticky s odpadem kat. č. 17 05 04, kdy pro jeho příjem a další nakládání, tedy využívání v rámci sanačně rekultivačních prací, neměl oprávnění k provozování zařízení k nakládání s odpady vydané věcně a místně příslušným krajským úřadem, přičemž v době prvního návozu na lokalitu v dubnu roku 2020 by se mělo jednat o souhlas k provozování zařízení a jeho provozním řádem dle § 14 odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb. a v době účinnosti ZOdp se mělo jednat o povolení provozu zařízení dle § 21 odst. 2 ZOdp. S ohledem na časovou osu provedených návozu pak

v období od dubna roku 2020 do 31. 12. 2020 uvedené jednání ČIŽP kvalifikovala jako porušení povinnosti stanovené § 12 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb. a v období od 1. 1. 2021 do 7. 3. 2024 lze uvedené jednání považovat za porušení povinnosti stanovené § 13 odst. 1 písm. b) Z Odp. V daném případě se jedná o trvalý přestupek, který má být právně kvalifikován podle zákona účinného v době, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu. Jelikož k poslednímu návozu došlo 3. 8. 2022 a dne 7. 3. 2024 byl tento odpad stále skladován na dotčených pozemcích, protiprávní stav prokazatelně trval ke dni 7. 3. 2024 (kdy byla provedena kontrola terénu), tzn. v době účinnosti Z Odp. Proto nepovolené nakládání s odpady je obviněnému vytknuto podle právní úpravy platné a účinné ke dni 7. 3. 2024.

ČIŽP v dané věci vyhotovila protokol o kontrole č. j. ČIŽP/49/2024/6705 ze dne 4. 9. 2024 (dále též „protokol o kontrole“), proti němuž obviněný podal dne 23. 9. 2024 námitky podle § 13 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění zákona č. 183/2017 Sb. (dále jen „kontrolní řád“). Námitky byly vypořádány ČIŽP dle § 14 odst. 1 kontrolního řádu nadřízenou osobou kontrolujícího tak, že námitkám bylo částečně vyhověno a protokol byl opraven formou dodatku č. j. ČIŽP/49/2024/8243, který byl přílohou dokumentu „Vyřízení námitek proti kontrolnímu zjištění“ zaslán obviněnému. Vůči dodatku protokolu obviněný námitky nevznnesl.

Nepřiznaný nárok na náhradu škody, dle návrhu poškozeného ze dne 6. 6. 2025, se opíral o analogii výpočtu náhrady sanace části parcely č. 1094/10 v k. ú. Hrušov na základě znaleckého posudku soudního znalce Ing. Jiřího Tylčera, CSc., v souvislosti s budoucím vymístěním a následnou likvidací odpadu v zařízení k tomu určeném ve vzdálenosti 60 km od místa jeho uložení. Poškozený neuplatnil v daném řízení vůči obviněnému nárok na odstranění materiálu, nýbrž náhradu částky, kterou by toto odstranění stálo. V tomto směru ČIŽP konstatovala, že nebyly splněny podmínky pro to, aby bylo možné obviněnému uložit povinnost nahradit poškozenému škodu, neboť nebylo prokázáno, že by škoda, jejíž náhradu poškozený požaduje, byla způsobena spácháním přestupku, ani nebyla spolehlivě zjištěna její výše, a to zejména s ohledem na to, že škoda, jejíž náhradu poškozený požaduje, dosud nevznikla. V době vydání napadeného rozhodnutí neexistovalo žádné rozhodnutí soudu či správního orgánu, které by určovalo, kdo a za jakých podmínek je povinen provést sanaci pozemku ve vlastnictví poškozeného, a tudíž kdo ponese náklady na tuto sanaci. S ohledem na § 89 odst. 1 věta první za středníkem proto byl nárok odmítnut a poškozený byl se svým nárokem odkázán na soud.

ČIŽP dala oběma účastníkům řízení též možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům podle § 36 odst. 3 správního řádu. Této možnosti obviněný využil (poškozený nikoli). Poté ČIŽP vydala napadené rozhodnutí. V jeho odůvodnění popsala skutečnosti rozhodné pro kvalifikaci přestupku a průběh řízení. V samostatné pasáži odůvodnila otázku závažnosti přestupku, výši pokuty a důvody odmítnutí přiznání nároku na náhradu škody ve vztahu k výroku III.

Rozhodnutí bylo doručeno obviněnému dne 14. 8. 2025 a poškozenému dne 13. 8. 2025. Odvolání obviněný podal v zákonné lhůtě (21. 8. 2025) a odvolací důvody na základě výzvy ČIŽP návazně doplnil dne 9. 9. 2025. Poškozený podal odvolání dne 18. 8. 2025. O podaných odvoláních ze strany obviněného a poškozeného byli oba účastníci řízení v souladu s § 86 odst. 2 větou první správního řádu vyrozuměni, přičemž vyjádření obviněného k podanému odvolání poškozeného ČIŽP obdržela dne 10. 9. 2025.

Ministerstvu byl správní spis spolu s podanými odvoláními postoupen dne 26. 9. 2025.

Ministerstvo přezkoumalo napadené rozhodnutí v souladu s § 98 odst. 1 ZOP v plném rozsahu. V rámci přezkoumávání napadeného rozhodnutí ministerstvo taktéž hodnotilo zákonnost řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo. Přitom vycházelo ze spisového materiálu

předloženého ČIŽP a neprovádělo další dokazování, protože v odvolací části řízení nebylo třeba aplikovat ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu.

Z popisu přestupku uvedeného výše je zřejmé, že časové vymezení vytýkaného přestupku zasahuje jak do období účinnosti zákona č. 185/2001 Sb. (do 31. 12. 2020), tak novějšího ZOdP. Z tohoto důvodu je podle názoru ministerstva na místě srovnání podmínek odpovědnosti podle obou citovaných zákonů. Byť se ČIŽP v napadeném rozhodnutí touto zabývala, činila tak v rozsahu ne zcela dostačujícím, protože tento deficit nyní ministerstvo doplňuje následujícím porovnáním právní úpravy, respektive relevantních ustanovení obou zákonů, jež jsou předmětem posuzování ve spojitosti s činností obviněného; to znamená, zda je zde souměřitelnost obsahu zákonů, práv a povinností z nich vycházejících (podmínek pro vyvození odpovědnosti obviněného).

Z hlediska povahy použitého materiálu je třeba vycházet z působnosti zákona č. 185/2001 Sb., jenž v § 2 odst. 3 uvádí, že tento zákon se nevztahuje na nakládání s nekontaminovanou zemínou a jiným přírodním materiálem vytěženým během stavební činnosti, pokud je zajištěno, že materiál bude použit ve svém přirozeném stavu pro účely stavby na místě, na kterém byl vytěžen. K tomu lze doplnit, že totožným způsobem je negativně vymezena v § 2 odst. 1 písm. e) též působnost ZOdP, což znamená, že působnost obou zákonů je v tomto ohledu stejná. Uvedené kritérium v daném případě splněno nebylo, neboť materiál označený „recyklovaná zemina o frakci 0-90“ její dodavatel (Ridera Bohemia a. s.) přemístil do dvou míst v rámci odvalu Heřmanice, která nejsou místy jeho původu.

Podle § 4 odst. 1 písm. u) zákona č. 185/2001 Sb. se recyklací odpadů rozumí jakýkoliv způsob využití odpadů, kterým je odpad znovu zpracován na výrobky, materiály nebo látky pro původní nebo jiné účely jejich použití, včetně přepracování organických materiálů; recyklací odpadů není energetické využití a zpracování na výrobky, materiály nebo látky, které mají být použity jako palivo nebo zásypový materiál. Fakticky totožnou definici obsahuje pojem recyklace odpadů dle § 11 odst. 1 písm. l) ZOdP, která taktéž vylučuje zpracování na výrobky, materiály nebo látky, jež mají být použity jako zásypový materiál. Zásypové materiály jsou sypké materiály široce používané především ve stavebnictví k vyplnění prázdných prostor, stabilizaci konstrukcí, izolaci nebo k vytvoření podkladních vrstev, mezi nimiž tuto funkci může plnit taktéž zemina, pokud splňuje požadavky na kvalitu, a to po stránce fyzikálních parametrů tak i složením (např. z hlediska nadlimitního obsahu škodlivin aj.). Již jen tato skutečnost diskvalifikuje možnost produkovat „recyklovanou zeminu“ k danému účelu.

V projednávaném případě dodavatel deklaroval dodávaný materiál coby „recyklovanou zeminu o frakci 0–90“, avšak z hlediska parametrů granulometrie, obsahem příměsí a překročením limitů koncentrace škodlivin tyto atributy nesplňovala. Z analýz, které nechal v roce 2023 vyhotovit obviněný, vyplývá, že nadlimitní obsahy koncentrace škodlivin vylučují možnost využití této zeminy na povrchu terénu, respektive pro zasypávání. Předmětné movité věci přísluší zařazení pod kat. č. 17 05 04 zemina a kamení neuvedené pod číslem 17 05 03, tzn. do kategorie ostatní odpad (neboť nebyly zjištěny nebezpečné vlastnosti), a to jak podle vyhlášky č. 93/2016 Sb., o Katalogu odpadů, která se pojí se zákonem č. 185/2001 Sb., tak za účinnosti ZOdP dle prováděcí vyhlášky č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů (Katalog odpadů), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 8/2021 Sb.“).

Přestupkové jednání obviněného v roce 2020 dle zákona č. 185/2001 Sb. bylo možno kvalifikovat jako porušení povinnosti dle § 12 odst. 2, podle které „Pokud dále není stanoveno jinak, lze s odpady podle tohoto zákona nakládat pouze v zařízeních, která jsou k nakládání s odpady podle tohoto zákona určena. Při tomto nakládání s odpady nesmí být ohroženo lidské zdraví ani ohrožováno nebo poškozováno životní prostředí a nesmějí být překročeny limity znečišťování stanovené zvláštními právními předpisy.“

Všechny pozemky vymezené v přestupku nebyly místy, která by byla pro nakládání s odpady v tomto smyslu určena, neboť na nich nebyly povoleny rekultivační ani sanační práce (dle PNT0), ani zde nebyly povoleny podle tehdy účinného znění zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále též „stavební zákon“) na pozemcích parc. č. 2048 a č. 2049 v k. ú. Hrušov rekultivační práce zahrnující konečnou rekultivační podobu dílčích částí odvalu Heřmanice a nebyl zde zřízen skladovací (manipulační) prostor na zeminy a sypké hmoty za účelem jejich dlouhodobějšího soustředování a skladování. Porušení § 12 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb. odpovídalo přestupku dle § 66 odst. 4 písm. b) téhož zákona, jehož se dopustí právnická nebo podnikající fyzická osoba tím, že nakládá s odpady v zařízeních, ve kterých nakládání s odpady je zakázáno nebo není povoleno. Danému přestupku příslušela sazba pokuty až do výše 50 mil. Kč podle § 66 odst. 8 písm. e) zákona č. 185/2001 Sb.

Nová právní úprava podle ZOdp účinného od 1. 1. 2021 obsahuje pro zjištěné jednání obviněného odpovídající přestupek v § 121 odst. 1 písm. f) ZOdp, kterého se dopustí ten, kdo nakládá s odpadem mimo zařízení určené pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu podle § 13 odst. 1 písm. b) ZOdp. Tato obecná povinnost v ZOdp vyžaduje, aby každý nakládal s odpadem pouze v zařízení určeném pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu, s výjimkou shromažďování odpadu, přepravy odpadu, obchodování s odpadem a nakládání se vzorky odpadu. Je zřejmé, že jsou tyto povinnosti a definice přestupků srovnatelné s výjimkou sazby přestupku dle § 12 odst. 5 písm. d) ZOdp, u níž horní hranice činí toliko 25 mil. Kč.

Z povahy přestupku se zde jednalo o trvalý přestupek ve smyslu § 8 ZOP, podle něhož se zjištěné protiprávní jednání kvalifikuje podle zákona účinného v době odstranění protiprávního stavu ve smyslu § 2 odst. 4 písm. c) ZOP, k čemuž k datu zahájení přestupkového řízení nedošlo. V tomto směru bylo vyhodnocení aplikace ZOdp při stanovení správního trestu v napadeném rozhodnutí opodstatněné.

Obviněný pro možné využití odpadního materiálu nedisponoval rozhodnutím Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ve smyslu § 14 odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb., kterým se uděluje souhlas k provozování zařízení (k využití či odstranění odpadů) a s jeho provozním řádem. Nejednalo se současně ani o zařízení dle § 14 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb., k němuž není třeba souhlas příslušného krajského úřadu a podle něhož v zařízení, které není podle tohoto zákona určeno k nakládání s odpady, je možné využívat pouze odpady, které splňují požadavky na vstupní suroviny, a při nakládání s těmito odpady nesmějí být porušeny zvláštní právní předpisy v souladu s nimiž je zařízení provozováno. Nezbytným předpokladem k zahájení provozu zařízení dle § 14 odst. 2 by bylo ohlášení zahájení jeho provozu ve smyslu § 39 odst. 3 zákona č. 185/2001 Sb. Ačkoliv lze zeminu považovat za obvyklý stavební materiál využívaný k modelaci terénu, nutným předpokladem toho je, že dané místo je k takovému účelu způsobilé, respektive určeno. V obou případech (zařízení provozovaná dle § 14 odst. 1 i dle § 14 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb.) současně platí, že taková zařízení nemohou být provozována na odvalu Heřmanice v nesouladu s PNT0.

Relevantním prováděcím právním předpisem zákona č. 185/2001 Sb., jež upravuje podmínky využívání odpadů na povrchu terénu, je vyhláška č. 294/2005 Sb., která danou definici formuluje v § 2 písm. j)). Tato forma využití představuje rekultivace povrchu terénu, vyrovnávání terénních nerovností a jiné úpravy terénu, vytváření uzavíracích vrstev skládky, rekultivace uzavřených skládek, rekultivace odkališť, zavážení vytěžených lomů. Dle § 2 písm. k) téže vyhlášky se rekultivací rozumí uvedení místa zpravidla dotčeného lidskou činností do souladu s okolím a obnovení funkčnosti povrchu terénu ve vztahu k jeho původnímu užívání nebo nově zamýšlenému užívání a dle § 2 písm. n) se za zařízení považují skládky, lomy, odkaliště a další místa na povrchu terénu, kde jsou odpady využívány k zasypávání, rekultivacím a jiným povrchovým úpravám. Ve vztahu k podmínkám v rámci odvalu Heřmanice a zjištěným okolnostem při nakládání s daným materiálem je relevantní § 12 odst. 2 této vyhlášky, podle

něhož platí, že s výjimkou odpadů využívaných k rekultivaci skládek podle § 13 odst. 1 vyhlášky č. 294/2005 Sb. nesmí obsahy škodlivin v sušině odpadů a výsledky ekotoxikologických testů odpadů využívaných na povrchu terénu překročit limitní hodnoty ukazatelů stanovených v příloze č. 10. Dále podle § 14 odst. 2 vyhlášky č. 294/2005 Sb. odpady využívané k terénním úpravám, rekultivacím a jiným úpravám povrchu lidskou činností postižených pozemků, s výjimkou rekultivace skládek, musí splňovat podmínky stanovené v bodě 3 přílohy č. 11. Mj. tak ve vztahu k provedeným analýzám (viz str. 3 – 6 napadeného rozhodnutí) dle uvedené přílohy č. 11 bodu 3 b) obsahy škodlivin v sušině odpadů nepřekročí nejvýše přípustné hodnoty anorganických a organických škodlivin uvedené v tabulce č. 10.1 přílohy č. 10. Dle následujícího bodu 4 téže přílohy „V případě využívání odpadů podle bodů 2 a 3 v daném místě v množství větším než 1 000 t musí být pro toto místo zpracováno hodnocení rizika v dané lokalitě v souladu se zvláštním právním předpisem“, což v posuzovaném případě rovněž nebylo naplněno.

Provoz zařízení určených k nakládání s odpady analogicky upravuje ZOdp v § 21 odst. 2 tak, že zařízení určené ke skladování, sběru, úpravě, využití nebo odstranění odpadu smí být provozováno pouze na základě povolení provozu zařízení vydaného krajským úřadem. Slovní označení souhlas s provozováním zařízení dle zákona č. 185/2001 Sb. je ekvivalentem povolení provozu zařízení. Analogií pojmu využívání odpadů na povrchu terénu je v ZOdp pojem zasypávání, jímž se podle § 11 odst. 1 písm. v) rozumí jakýkoli způsob využití, při němž je vhodný ostatní odpad použit pro účely rekultivace vytěžených oblastí nebo pro technické účely při terénních úpravách. Podle § 21 odst. 3 ZOdp lze provozovat též zařízení k využití nebo skladování odpadu vymezená v příloze č. 4 k tomuto zákonu, k nimž jejich provozovatel nepotřebuje souhlas. I v těchto případech je nezbytné při zahájení provozu jejich ohlášení dle § 95 odst. 1 ZOdp. Vždy však platilo, že provoz zařízení provozovaných na základě zákona č. 185/2001 a ZOdp nesměl být v rozporu se zvláštními právními předpisy. Pokud je tedy zařízení stacionárního charakteru, je nezbytné, aby lokalizace zařízení a jeho provedení bylo v souladu se stavebními předpisy, respektive v daném prostoru s ohledem na specifičnost místa v souladu s PNT0, v jehož rámci se externě dovážené zeminy měly využívat.

Ustanovení § 34 ZOdp stanoví obecná pravidla pro využívání odpadů, přičemž podle jeho odst. 1 písm. a) provozovatel zařízení smí provádět využití odpadu pouze v zařízení k využití odpadu určeném k tomuto účelu povolením záměru, kolaudačním rozhodnutím nebo povolením změny v užívání stavby podle stavebního zákona. Dále § 34 odst. 6 téhož zákona stanoví, že „Odpad použitý k zasypávání musí nahrazovat materiály, které nejsou odpadem, vyhovovat danému účelu zasypávání a být omezen na množství nezbytně nutné pro dosažení tohoto účelu. K zasypávání smí být využíván pouze odpad, který je k takové činnosti technicky vhodný a splňuje další požadavky, které zajistí, že nedojde k ohrožení životního prostředí nebo zdraví lidí. Ředění nebo mísení odpadu za účelem splnění limitů pro zasypávání je zakázáno.“

Prováděcím předpisem k ZOdp, jenž vymezuje mj. též oblast zasypávání, je v účinnosti od 7. 8. 2021 vyhláška č. 273/2021 Sb., a to v § 6, kdy podle odst. 3 jsou vymezeny nejvýše přípustné hodnoty obsahu škodlivin (tyto jsou v principu srovnatelné, pouze oproti vyhlášce č. 294/2005 Sb. je nyní zavedeno též sledování obsahu škodlivin ve výluhu). Rovněž v § 6 odst. 6 vyhlášky č. 273/2021 Sb. je stanoveno (jako ve vyhlášce č. 294/2005 Sb.), že v případě využívání odpadů k zasypávání v jednom místě v množství větším než 1000 t musí být pro toto místo použito zpracováno hodnocení rizika v dané lokalitě v souladu s přílohou č. 12 vyhlášky č. 104/1988 Sb., o racionálním využívání výhradních ložisek, o povolování a ohlašování hornické činnosti a ohlašování činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů.

Lze tedy konstatovat, že podmínky využívání odpadů na povrchu terénu či zasypávání jsou v obou právních úpravách daných zákonem č. 185/2001 Sb. a ZOdp srovnatelné, vyjma dílčích podrobností, pro daný posuzovaný případ nevýznamných. V tomto směru nová právní úprava

ZOdp navazuje ve všech podstatných náležitostech na zákon č. 185/2001 Sb. a lze tudíž vyvodit odpovědnost za protiprávní jednání v rámci trvajících přestupků počínaje obdobím r. 2020.

Pro možnost přípravy výrobků z recyklátů a zemin je podstatná vyhláška č. 273/2021 Sb., která mj. v některých případech rozvíjí obecná pravidla ukončení odpadového režimu stanovená v § 9 ZOdp. Zásadním je přechodné ustanovení § 83 odst. 2 vyhlášky č. 273/2021 Sb., jež upravuje kritéria, při jejichž splnění přestává být recyklát ze stavebního a demoličního odpadu odpadem, pokud jde o zeminu, přírodní kamenivo nebo inertní minerální materiálový výstup recyklace, při které dochází ke změně zrnitosti a roztržení na velikostní frakce. Možnost ukončení režimu odpadu na základě přechodného ustanovení § 83 odst. 2 vyhlášky č. 273/2021 Sb. byla stanovena původně do 31. 12. 2024 (po novelizaci vyhláškou č. 18/2025 Sb. je tomu nyní do 31. 12. 2027). Jedná se o materiály vyrobené výhradně z odpadu pocházejícího z dřívější stavební konstrukce nebo rostlého terénu, který je minerálním inertním materiálem katalogových čísel uvedených v § 83 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 273/2021 Sb., za předpokladu, že jsou splněny všechny stanovené požadavky podle § 83 odst. 2 písm. a) až d) a odst. 3 této vyhlášky. Pro ukončení odpadového režimu tedy musí být splněna také podmínka využití recyklátu některým ze způsobů uvedených v § 83 odst. 2 písm. b) bodě 1 až 9, přičemž při tomto využití musí být splněny požadavky příslušných právních předpisů stanovené pro takový způsob využití. Mezi způsoby využití specifikovanými body 1 až 9 nejsou uvedeny terénní úpravy. Pokud je odpadní zemina využívána při samostatných terénních úpravách, jedná se v souladu se ZOdp o režim zasypávání [viz § 11 odst. 1 písm. v)]. Obecně platí, že odpadní zemina pro účely zasypávání je vyjmuta z definice recyklace [viz § 11 odst. 1 písm. l) ZOdp]. Vzhledem k tomu, že přechodné ustanovení v § 83 odst. 2 zákona o odpadech se výslovně vztahuje pouze na recykláty ze stavebního a demoličního odpadu, nelze na základě tohoto ustanovení ukončit režim odpadu pro účely zasypávání.

Platí proto, že odpadní zemina a jiné stavební a demoliční odpady, které jsou určeny a dále předávány k zasypávání, zůstávají nadále odpadem, přestože dojde k jejich úpravě v recyklačním centru.

Činnost obviněného ve vztahu k posuzovanému přestupku probíhala v území spadajícím do působnosti zákona č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZNTO“), na jehož základě byl pro výše uvedenou lokalitu ÚMTO schválen OBÚ tehdy aktuální PNTTO. Pro ÚMTO byly rozhodnutím OBÚ č. j. SBS/15809/2012/OBÚ-05/1/511/Ing.Ny/1 ze dne 30. 5. 2012 určeny též podmínky k nakládání s těžebními odpady směřující k ukončení provozu úložného místa těžebního odpadu na odvalu Heřmanice podle § 10 odst. 6 ZNTO, a to v souvislosti s tím, že původní účel odvalu Heřmanice byl naplněn ukončením ukládání hlusiny z těžby uhlí již v průběhu devadesátých let 20. století. V současnosti primárním účelem probíhající činnosti je jeho sanace (především z důvodu aktivních termických procesů) a rekultivace s cílem uzavření jeho provozu.

Z uvedených dokumentů, které jsou zásadní pro jakoukoliv vykonávanou činnost na odvalu Heřmanice, pak vyplývá, že tyto nepočítají s návozy jakýchkoliv externích odpadů, ať už jejich zařazení splňuje definiční znaky těžebních odpadů ve smyslu § 2 odst. 1 ZNTO, nebo by se jednalo o odpady zařazené dle vyhlášky č. 8/2021 Sb., na něž se plně vztahuje ZOdp. ZNTO v obecných požadavcích mj. v § 3 odst. 7 také stanoví, že „Vstupovat do prostoru ohrazených nebo jinak zabezpečených úložných míst, poškozovat zařízení úložných míst a ukládat do nich jiný odpad nebo jiné předměty než ty, které jsou uvedeny v plánu, je zakázáno.“ Jak bylo konstatováno OBÚ, obviněný neměl ve schváleném PNTTO vyřešenou sanaci a rekultivaci (roztažení zeminy) s následným zatravněním severních svahů odvalu Heřmanice na pozemcích parc. č. 2048 a 2049 v k. ú. Hrušov, jak je uvedeno na str. 7. – 8. napadeného rozhodnutí.

K jednotlivým námitkám obviněného (rozlišeno kurzívou) směřujícím vůči vytknutému přestupkovému jednání ve výroku I. napadeného rozhodnutí ministerstvo uvážilo následující:

ČIŽP nemá pravomoc v dané věci rozhodovat. Vzhledem k tomu, že odval Heřmanice je úložným místem těžebního odpadu, tedy prostorem určeným pro ukládání těžebního odpadu, jedná se o oblast, která spadá pod speciální ZNTD. Ustanovení § 17 ZNTD pak výslovně, komplexně a taxativně stanoví (vylučuje tak obecnou úpravu zákona o odpadech), které úřady vykonávají veřejnou správu podle tohoto zákona na úložném místě – a ČIŽP mezi nimi není. Obviněný má tak za to, že ČIŽP překročila své zákonné oprávnění a neměla v předmětné věci vůbec pravomoc rozhodovat.

Oblast působnosti ZOdp je upravena v § 2, přičemž v jeho odst. 2 písm. b) se uvádí, že v rozsahu, v jakém nakládání s nimi upravují jiné právní předpisy, jsou z působnosti tohoto zákona vyjmuty těžební odpady. Toto ustanovení tak vymezuje movité věci, které jsou vyjmuty z působnosti cit. zákona pouze částečně. Zvláštním právním předpisem je ve vztahu k těžebním odpadům ZNTD, jenž se zabývá toliko těžebními odpady. Přestože je ve vztahu k nakládání s těžebním odpadem v rámci úložného místa těžebního odpadu Heřmanice příslušný OBÚ, nelze odhlédnout od skutečnosti, že se v tomto úložném místě nacházejí, mimo převládajících těžebních odpadů, z různých důvodů (ať už legálních či nikoli) též odpady, na něž se plně vztahuje ZOdp a jsou takto zařazovány v souladu s vyhláškou č. 8/2021 Sb. V případě zjištění existence takových (jiných než těžebních) odpadů v lokalitě odvalu Heřmanice, na něž nedopadají jiné speciální právní předpisy, je věcná příslušnost ČIŽP ve smyslu § 134 ZOdp nesporná. Z uvedených důvodů je proto obviněným navrhovaný požadavek, aby ČIŽP své kontrolní zjištění, jež se týká jiných než těžebních odpadů, postoupila OBÚ pro údajný nedostatek věcné příslušnosti, nedůvodný. Naopak správnou interpretací kompetencí ve vztahu k odpadům (jiných než těžebních) z různých důvodů deponovaných či využívaných v daném prostoru zaujal OBÚ, jenž podal ČIŽP podnět ke kontrole nakládání s těmito (ne)těžebními odpady, kam jeho kompetence nedosahují. Samotný § 17 ZNTD vymezuje působnost správních orgánů z hlediska aplikace ZNTD, tedy nakládání s těžebními odpady. To neznamena, že by tímto byla dotčena či vyloučena působnost správních orgánů postupujících podle jiných právních předpisů v rámci ÚMTO.

ČIŽP nesprávně posoudila povahu předmětného materiálu, neboť materiál nebyl určen k „zasypávání“. ČIŽP na straně 8 a násl. napadeného rozhodnutí uvádí, že na navezený materiál nahlíží jako na odpad kat. č. 17 05 04 zemina a kamení, kategorie „O“, a to z několika důvodů. ČIŽP zde předpokládá, že dodaný materiál bude využit k zasypávání, a proto je vyňat z definice recyklace. Dle závěrů ČIŽP tak materiál ani přes jeho recyklaci nikdy nepřestal být odpadem. Tento závěr je však postaven na mylném závěru, že předmětný materiál bude použit k zasypávání. Zasypávání je termín definovaný v § 11 odst. 1 písm. v) ZOdp a jedná se o „jakýkoli způsob využití, při němž je vhodný ostatní odpad použit pro účely rekultivace vytěžených oblastí nebo pro technické účely při terénních úpravách.“ Materiál, který je předmětem rozhodnutí, ale k takovému účelu využit nebyl a ani nikdy být neměl.

V první řadě materiál nebyl a ani neměl být použit pro rekultivaci vytěžených oblastí. Odval Heřmanice je naopak prostorem, který slouží k ukládání materiálu z těžební činnosti prováděné mimo tento areál.

K návozu „recyklované zeminy“ docházelo od dubna 2020, tj. v době účinnosti zákona č. 185/2001 Sb., kdy byl používán termín využití na povrchu terénu k terénním úpravám (viz definice pojmu na str. 5 - 7), jehož ekvivalentem podle ZOdp je nyní zasypávání, přičemž jiný způsob naložení s ním formou odstranění (skládkování) nepřicházel v úvahu.

Pro ÚMTO (odval Heřmanice) stanovil OBÚ již v roce 2012 rozhodnutím č. j. SBS/15809/2012/OBÚ-05/1/511/Ing.Ny/1 ze dne 30. 5. 2012 podmínky k nakládání s těžebními odpady směřující k ukončení provozu úložného místa těžebního odpadu na odvalu Heřmanice, přičemž bylo

stanoveno, že ÚMTO musí být sanován (především z důvodu aktivních termických procesů) a rekultivován, tedy v době, kdy se na ně již žádné další těžební odpady nevozily. Jeho aktivní využívání skončilo v první pol. 90. let minulého století. Odval sice plně nevystihuje pojem „vytěžená oblast“ (např. lomy aj.), jak je v námitce uváděno, avšak je neoddelitelně spojen s důlní těžbou uhlí v blízkém okolí, která již byla ukončena před více než 30 lety, tedy s vytěženou oblastí, která byla určena k zahrazení důlní činnosti a k rekultivaci. Nedílnou součástí těžby uhlí prostřednictvím důlních děl (šachet) proto byla nutnost provozování odvalu Heřmanice, tedy ÚMTO, k ukládání karbonské hlušiny.

V druhé řadě materiál nebyl a ani neměl být použit pro technické účely při terénních úpravách. Materiál měl být využit v rámci biologické rekultivace, která tvoří zcela samostatnou (a od technické rekultivace zcela oddělenou) součást rekultivace životního prostředí. Tento závěr potvrzuje i sdělení odboru územního plánování a stavebního řádu Úřadu městského obvodu Slezská Ostrava ze dne 15. 4. 2024, který uvedl, že „nepovažuje návoz za terénní úpravy“, citované na straně 7 napadeného rozhodnutí. V návaznosti na tuto okolnost pak nemohlo ani absentovat schválení plánu sanace a rekultivace, které konstatoval OBÚ a jehož závěry převzala ČIŽP, když OBÚ tímto vyjádřením mínil právě rozhodnutí stavebního úřadu, který však svou pravomoc nedovojuje a rozhodnutí (schválení) by zjevně nevydal.

Obviněný spojuje činnost v rámci ÚMTO, na němž byl uložen materiál v množství přes 200 000 tun na dvou pozemkových parcelách v JV části odvalu Heřmanice přímo se sdělením místně příslušného stavebního úřadu. Stavební úřad ve svém vyjádření ze dne 15. 4. 2024 odkazuje především na věcnou příslušnost Dopravního a energetického stavebního úřadu (DESÚ) pro povolování změn staveb vyhrazených. Soustředění zeminy v daném místě dle stavebního úřadu nemělo mít trvalý charakter (tato měla být využita v rámci ÚMTO), protože se zde nemělo jednat o terénní úpravy dle stavebního zákona.

Co představují pojmy biologická a technická rekultivace, je uvedeno např. ve vyhlášce č. 271/2019 Sb., o stanovení postupů k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a to v § 16. Ve stručnosti technická rekultivace představuje první, přípravnou fázi komplexního procesu obnovy krajiny poškozené lidskou činností (např. povrchovou těžbou, skládkami apod.). Zahrnuje soubor technických a zemních prací, jejichž cílem je upravit terén, mezi nimi mj. úpravy vodního režimu nebo úpravy závěrných svahů vytěženého prostoru a způsob jeho napojení na okolní terén a takto vytvořit podmínky pro následnou biologickou rekultivaci.

Biologická rekultivace ve smyslu § 16 odst. 3 této vyhlášky pak obsahuje v případě rekultivace na zemědělskou půdu meliorační osevní postup včetně informací o agrotechnických operacích nebo u rekultivace zalesněním počty a plochy jednotlivých druhů dřevin na jednotlivých parcelách v kusech a v hektarech včetně informace o pěstebních a ochranných opatřeních. To znamená, že je druhou a konečnou fází procesu obnovy krajiny poškozené lidskou činností, jejímž hlavním cílem je obnovení života (biosféry) a funkcí ekosystému v dané lokalitě po dokončení technických terénních úprav. Může být však také provedena cestou spontánní sukcese.

Podle vyhlášky č. 294/2005 Sb., přílohy č. 11, upravující podmínky pro využívání odpadů na povrchu terénu, se dle bodu 3 písm. c) uvádí, že „do rekultivační vrstvy určené k ozelenění (rekultivační vrstvy schopné zúrodnění k biologické rekultivaci) jsou využívány pouze odpady splňující podmínky stanovené v písm. a) a b)“, což jsou odpady vyhovující limitním hodnotám znečišťujících látek dle přílohy č. 10, tab. 10. 1 a 10. 2, této vyhlášky.

Biologická rekultivace tedy nezahrnuje rozprostření či úpravy terénu zeminou, nadto s nevyhovujícími parametry. I PNTO předpokládá v bodě B. 8, že „Ukončení provozu úložného místa bude provedeno současně se sanací zájmové plochy a následné rekultivaci zájmového

území. Ke každé etapě provozu a uzavírání úložného místa těžebního odpadu bude oprávněnou osobou zpracována provozní dokumentace a před vlastní realizací bude postup schválen odpovědnými osobami (ve smyslu aktuálních obecných i složkových právních aktů a vnitřních organizačních řádů provozovatele), respektive kompetentními orgány státní správy nebo samosprávy." To znamená, že tento proces podléhá projednání se všemi relevantními dotčenými správními orgány (vč. stavebních) a v případě použití materiálů na bázi odpadů musí být dodrženy zákonné požadavky dle ZOdp.

Předmětný materiál tak nebyl určen pro účely naplňující zákonnou definici pojmu zasypávání. Vzhledem k tomu, že účel využití materiálu hraje stěžejní roli v posouzení povahy dodaného materiálu a ČIŽP v tomto ohledu vychází z nesprávného předpokladu, je veškerá navazující argumentace, zejména že předmětný materiál je odpadem podle ZOdp, také nesprávná.

Realizace technické fáze rekultivace zeminou, která vzhledem k jejím zjištěným parametrům a vlastnostem naplňuje definiční znaky odpadu podle zákona č. 185/2001 Sb. a ZOdp, jako tomu bylo např. při terénních úpravách severních svahů na odvalu Heřmanice (parc. č. 2048 a 2049 v k. ú. Hrušov), nepochybně spadá pod pojem využití odpadu na povrchu terénu, potažmo nyní zasypávání ve smyslu definic daných oběma zákony, viz výše.

Je potřeba také upozornit na to, že předchozí právní úprava zákona č. 185/2001 Sb. termín „zasypávání“ nepoužívala. Analýza ČIŽP podle současné právní úpravy uvedená na str. 8 napadeného rozhodnutí, jakkoliv podle názoru obviněného nesprávná, se proto nedá ani analogicky aplikovat na posouzení povahy materiálu dodaného v roce 2020. Obviněný má proto za to, že ČIŽP zcela opomenula posoudit právní povahu materiálu za předchozí právní úpravy.

Ministerstvo připouští, že v napadeném rozhodnutí nebyla v dostatečné míře věnována pozornost právní úpravě využití odpadů na povrchu terénu v návaznosti na zákon č. 185/2001 Sb., což ministerstvo napravuje v tomto rozhodnutí na jiném místě a doplňuje tak odůvodnění ČIŽP. Porovnáním náležitostí využití odpadů na povrchu terénu a zasypávání dle příslušných vyhlášek č. 294/2005 Sb. a 273/2021 Sb. již bylo provedeno (str. 6 a 7), přičemž mezi nimi neexistují zásadní rozdíly.

I pokud by snad ČIŽP skutečně trvala na tom, že dodaným materiálem obviněný „zasypával“, s čímž obviněný nesouhlasí, pak dle přílohy č. 4 (Seznam zařízení k využití odpadu, která smí být provozována bez povolení provozu zařízení) bodu 6 ZOdp platí, že povoleno je mj. i „zasypávání zeminou nebo kamením k zasypávání v maximálním množství 10 000 t odpadu (...), pokud provozovatel neprovozuje nebo v posledních 5 letech neprovozoval ve vzdálenosti do 2 kilometrů jiné zařízení k zasypávání.“ Obviněný zcela jistě nevyužil ani 10 000 tun dodaného materiálu, jeho drtivá většina zůstává soustředována na pozemku, kam byla dodána společností Ridera Bohemia a. s. Ani v případě „zasypávání“ tedy není napadené rozhodnutí přezkoumatelné a správné.

Pokud by se připustila legálnost využití odpadu k zasypávání na základě provozu zařízení určeného k nakládání s odpady dle § 21 odst. 3 ZOdp, jenž připouští výjimku z nezbytnosti získání povolení podle ZOdp pro množství odpadu použitého k zasypávání pod 10 000 t, viz bod 6. přílohy č. 4 ZOdp, takový provoz musí být jednak ohlášen ve smyslu § 95 odst. 1 ZOdp prostřednictvím integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (§ 95 odst. 6 ZOdp) a odpad zde použitý musí splňovat náležitosti stanovené v § 6 vyhlášky č. 273/2021 Sb., což mj. též znamená, že pro použití množství nad 1000 tun odpadu pro zasypávání musí být zpracováno podle § 6 odst. 6 téže vyhlášky pro dané místo hodnocení rizika v dané lokalitě a musí se též jednat o činnost, která je legitimní z hlediska PNTA a dle dalších právních předpisů, mj. stavebního zákona.

V případě dalšího množství materiálu na parc. č. 1094/1 a 1097/1 v k. ú. Hrušov je evidentní, že tento zde byl soustředěn a fakticky skladován za účelem jeho následného využití na povrchu

terénu/zasypávání coby rekultivační a sanační hmota na odvalu Heřmanice. K tomu by však bylo nutno splnit náležitosti dané v § 21 odst. 2 či 3 ZOdp.

Obviněný nesouhlasí ani se zdůvodněním, že z jeho strany docházelo ke zbavování se odpadu. ČIŽP v napadeném rozhodnutí na straně 8 odkazuje na judikaturu soudů, která vykládá zbavování se odpadu tak, že zahrnuje všechny případy, kdy vlastník odpad využije či odstraní sám nebo jej za tím účelem předá jiné osobě. Nicméně s ohledem na závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3698/15-2 ze dne 29. 11. 2016 lze dovodit, že pokud předmětný materiál je vskutku odpadem, nemohl se stát obviněný jeho vlastníkem. Obviněný tento materiál ani nepředával třetí osobě. Naopak s přihlédnutím k nálezu Ústavního soudu by tato definice zbavování se odpadu plně dopadala na Rideru Bohemia a. s.

Z protokolu o kontrole Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) č. 1/VF(ÚMTO-Heř)/31100/ 2022 ze dne 10. 8. 2022 o provedené průběžné veřejnoprávní kontrole provádění sanace a rekultivace ÚMTO – odvalu Heřmanice vyplynulo mimo jiné, že „při návozu recyklované zeminy není zajištěna kontinuální kontrola množství a kvality naváženého materiálu...” nebo „kontrolovaná osoba svojí zcela nedostatečnou a nekvalitní kontrolou dlouhodobě umožňuje dodavateli navážet neověřené množství materiálu“ a dále též „...nebyly kontrolní skupině doloženy žádné dokumenty/doklady o průběžné kontrole kvality navážené recyklované zeminy frakce 0/90. Kontrolou in-situ bylo zjištěno, že navážený materiál obsahuje i stavební odpad zcela v rozporu s certifikátem, který je nedílnou součástí smlouvy a nesplňuje ani požadovanou frakci 0/90.“

Z uvedeného benevolentního přístupu obviněného, který se profesně zabývá celorepublikově sanačními a rekultivačními pracemi v rámci starých ekologických zátěží vzniklých z průmyslové a těžební činnosti v minulosti, vyplývá odpovědnost za konání v rámci odvalu, tedy i za příjem recyklované zeminy, která nesplňovala parametry výrobku; tzn. že se fakticky jednalo o odpad. Dále je vhodné uvést, že obviněnému není výrokem napadeného rozhodnutí vytýkáno zbavování se odpadu, nýbrž nakládání formou jeho nepovoleného soustředování a využití, které je jednou z forem nakládání s odpadem. Z hlediska významu slova „zbavování se“ je sice pro situaci obviněného zřejmé, že tento materiál (fakticky odpad) převzal a využil jej či jej hodlal využít, což se nijak nepříčí obsahovému významu pojmu odpad, u něhož konečné stadium nakládání vždy končí buďto odstraněním nebo využitím. Vyjádření ČIŽP na straně 8 napadeného rozhodnutí ministerstvo považuje za obecné.

Ve vztahu k nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3698/15-2 ze dne 29. 11. 2016 je třeba konstatovat, že Ústavní soud se v něm zabýval možnostmi převodu vlastnictví odpadu pro potřebu určení pasivní legitimace v případě negatorní (zápůřčí) žaloby. Dospěl přitom k závěru, že soukromoprávní možnosti převádět vlastnické právo k odpadu je omezeno veřejnoprávní normou, tedy ZOdp a že smlouvy, které toto omezení nerespektují, jsou absolutně neplatné. Tento závěr byl však učiněn ve vztahu k určení subjektu, který může být v případě negatorní žaloby, jakožto vlastník odpadu, žalován.

Nález se tedy zabývá soukromoprávními aspekty vlastnictví odpadu a v projednávaném případě nemá vliv na posouzení veřejnoprávní odpovědnosti za spáchání přestupku. Jak vyplývá z citace § 121 odst. 1 písm. f) ZOdp, skutková podstata vytýkaného přestupku není spojena se zvláštním subjektem přestupku v podobě jeho vlastníka, nýbrž se ho může dopustit (každá) právnická nebo podnikající fyzická osoba, která nakládá s odpadem mimo zařízení určené pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu podle § 13 odst. 1 písm. b) téhož zákona. Nález Ústavního soudu a s ním spojená otázka vlastnictví je tedy pro vyvození odpovědnosti obviněného irelevantní.

Pro úplnost ministerstvo uvádí, že „Smlouva o převzetí materiálu“ uzavřená mezi obviněným a společností Ridera Bohemia a.s. je smlouvou inomínatní, uzavřenou dle § 1746 odst. 2 zákona

č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v tehdy platném znění a otázka převodu vlastnictví dodávaného „materiálu“ v ní vůbec řešena není.

Materiál nebyl odpadem podle § 3 odst. 6 zákona č. 185/2001 Sb. Napadené rozhodnutí dále na straně 9 uvádí, že „lze uvedené jednání kvalifikovat jako porušení povinnosti stanovené § 12 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb. a v období od 1. 1. 2021 do srpna r. 2022 lze uvedené jednání kvalifikovat jako porušení povinnosti stanovené § 13 odst. 1 písm. b) zákona o odpadech.“ ČIŽP následně uvádí, že jednání kvalifikuje jako tzv. trvající přestupek, který má být právně kvalifikován podle zákona účinného v době, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu. Do 31. 12. 2020 tak je třeba na dodaný materiál pohlížet optikou zákona č. 185/2001 Sb., a od 1. 1. 2021 optikou ZOdp. Nadto má obviněný za to, že minimálně v době účinnosti zákona č. 185/2001 Sb. nebyl materiál odpadem.

Skutečností je, že k 1. 1. 2021 došlo ke změně právní úpravy na úseku odpadů, o čemž se pojednává v tomto rozhodnutí podrobněji na předchozích stranách. Eventualitu možné odlišné interpretace nakládání s materiálem/odpadem před a po účinnosti nového ZOdp, jak je v odvolání namítáno, je nutno vyloučit, neboť definiční znaky odpadů, pravidla pro nakládání s nimi či jejich využití na povrchu terénu/zasypávání, jsou principiálně totožné, přes dílčí formulační odlišnosti.

V souladu s ustanovením § 3 odst. 6 zákona č. 185/2001 Sb. mohou některé druhy odpadu přestat být odpadem za splnění zákonných podmínek. Obviněný má za to, že všechny tyto podmínky byly v období do 31. 12. 2020 pro předmětný materiál splněny.

Za prvé, materiál byl předmětem způsobu využití. Definice využití v § 4 odst. 1 písm. r) zákona č. 185/2001 Sb. stanovuje, že využitím se rozumí činnost, jejíchž výsledkem je, že odpad slouží užitečnému účelu tím, že nahradí materiály používané ke konkrétnímu účelu. Příloha č. 3 k zákonu č. 185/2001 Sb. příkladmo stanovuje některá využití odpadu – mezi nimi i například využití R 10 aplikace do půdy, která je přínosem pro zemědělství nebo zlepšuje ekologii. Dalším využitím je např. recyklace odpadu.

Podle § 2 písm. j) vyhlášky č. 294/2005 Sb. (pozn.: tato vyhláška je prováděcím předpisem zákona č. 185/2001 Sb.) nespadá aplikace na zemědělskou půdu pod pojem využívání odpadů na povrchu terénu, jak naznačuje tato námitka. Kódem R10 se uváděl způsob využití odpadů, který nahrazoval standardní druhy hnojiv nebo pomocných půdních látek. O tom, že dle § 4 odst. 1 písm. u) zákona č. 185/2001 Sb. není recyklací odpadů zpracování na výrobky, materiály nebo látky, které mají být použity jako zásypový materiál, bylo pojednáno výše v textu.

V tomto případě společnost Ridera Bohemia a. s. dodávala dle všeho recyklovaný stavební materiál. Tento byl následně využit obviněným ke zlepšení stavu životního prostředí na odvalu Heřmanice, a to konkrétně za účelem biologické rekultivace a ozelenění oblasti, vedoucí ke snížení prašnosti a zlepšení kvality ovzduší v okolí. Dále je podle § 3 odst. 6 zákona č. 185/2001 Sb. potřeba, aby daná věc byla běžně využívána ke konkrétním účelům a existovala pro ni poptávka. Recyklovaný stavební materiál se historicky používal k sanaci životního prostředí a k terénním úpravám. Obviněný má tak za to, že i tato podmínka je splněna.

Další podmínkou je, že věc splňuje technické požadavky pro konkrétní účely stanovené právními předpisy. Technické limity obsahovala v té době platná vyhláška č. 294/2005 Sb. Tabulka č. 10.1 této vyhlášky stanovuje limitní koncentrace škodlivin v sušině odpadů. V průběhu dodávek materiálu společnost Ridera Bohemia a. s. opakovaně prokazovala protokoly z akreditovaných laboratoří, že tyto hodnoty jsou dodržovány. Jak obviněný rozvádí níže, je možné, že koncentrace škodlivin byla navýšena přírodními procesy, resp. termickým působením odvalu (což ČIŽP také opomenula posoudit). Z napadeného rozhodnutí však není jasné, kdy a jakým způsobem došlo k překročení limitních hodnot a zda k tomuto překročení vůbec došlo již za předchozí právní úpravy, resp. kdy konkrétně k němu došlo.

Předposlední podmínkou je povinnost využití věci v souladu se zvláštními právními předpisy takovým způsobem, který nepovede k nepříznivým dopadům na životní prostředí nebo lidské zdraví. ČIŽP v rozhodnutí neuvádí, které tehdy platné právní předpisy byly převzetím materiálu porušeny. Obviněný naopak opět poukazuje na fakt, že s materiálem bylo nakládáno fakticky tak, že rozhodně nedošlo ke zhoršení kvality životního prostředí bezprostředně na odvalu a v přilehlém okolí.

Jako poslední podmínku § 3 odst. 6 zákona č. 185/2001 Sb. uvádí splnění dalších kritérií stanovených přímo použitelným předpisem Evropské unie. Opětovně ČIŽP v napadeném rozhodnutí ani neuvádí či netvrdí, že by převzetím materiálu a jeho následným využíváním docházelo k porušení některého z evropských předpisů, případně kterého.

Na základě výše uvedeného má tak obviněný za to, že minimálně za doby účinnosti zákona č. 185/2001 Sb. dodaný materiál nelze považovat za odpad. V rozhodnutí však tato právní analýza absentuje. ČIŽP nerozlišuje materiál dodaný před a po účinnosti nového ZOdp a nezabývá se otázkou, zda materiál dodaný do 31. 12. 2020 vůbec byl odpadem a jaké toto zhodnocení může mít vliv na zhodnocení přestupku jako trvajícího, přičemž dokonce např. prováděcí vyhláška č. 273/2021 Sb. k ZOdp, která stanovuje pravidla pro recykláty, byla účinná až 7. 8. 2021.

Právnícká osoba Ridera Bohemia a. s., v jejímž držení byla recyklovaná zemina, ji předávala obviněnému za účelem provádění terénních úprav jako výrobek. Skutečnost, že obviněný poptával „certifikovaný výrobek“, je ve spisových podkladech zdokladována. Předmětný odpad nebyl jeho původcem zařazen jako vedlejší produkt podle § 3 odst. 5 zákona č. 185/2001 Sb. a nepřestal být odpadem, neboť nebyl naplněn obsah a smysl požadavků stanovených v § 3 odst. 6 s návazností na § 3 odst. 7 téhož zákona.

Podle tohoto ustanovení (citace zákona v uvozovkách, ministerstvo k tomu připojuje komentář) „některé druhy odpadu přestávají být odpadem, jestliže poté, co byl odpad předmětem některého ze způsobů využití, splňuje tyto podmínky:

a) věc se běžně využívá ke konkrétním účelům“ – uvedené kritérium může být splněno např. u terénních úprav, pokud jsou součástí konkrétního povoleného záměru, což nebylo dle vyjádření OBÚ z hlediska aplikace platného PNTD splněno;

„b) pro věc existuje trh nebo poptávka“ – kritérium trhu či poptávky musí být v tomto případě podmíněno zákonností využití velkého množství odpadní zeminy na konkrétním místě (existencí či realizací povoleného záměru). Ačkoliv obviněný deklaroval poptávku po zemině, je paradoxem, že za její odběr dodavatel platil obviněnému. Tato skutečnost neodpovídá obvyklým pravidlům tržního prostředí. Kritérium nesplněno;

„c) věc splňuje technické požadavky pro konkrétní účely stanovené zvláštními právními předpisy nebo normami použitelnými na výrobky“ – dodavatel dokládal certifikaci recyklované zeminy, u níž byly následně zjištěny nevyhovující parametry. Kritérium nesplněno;

„d) využití věci je v souladu se zvláštními právními předpisy a nepovede k nepříznivým dopadům na životní prostředí nebo lidské zdraví“ – použití mohlo být u dané zeminy splněno v případě, že její využití na daném místě by bylo legitimní, tzn. v souladu právem chráněnými zájmy podle zvláštních právních předpisů (např. se ZNTD, stavebním zákonem, vodní zákonem, aj.) a nenastal rozpor s kritérii pro využití odpadů, které byly rovněž nedodrženy s negativními důsledky pro životní prostředí. Kritérium nesplněno;

„e) věc splňuje další kritéria, pokud jsou pro určitý typ odpadu stanovena přímo použitelným předpisem Evropské unie“ – kritéria pro tento druh odpadu nejsou přímo použitelným předpisem Evropské unie stanovena.

Nepostačuje přitom splnění jen některých bodů tohoto ustanovení, nýbrž je nutné jejich splnění kumulativně. Zásadním bylo v roce 2020 splnění požadavků uvedených v § 3 odst. 7 zákona č. 185/2001 Sb., podle něhož „pro konkrétní způsoby použití vedlejších produktů podle odstavce 5 a výrobků z odpadů podle odstavce 6 musí být splněna kritéria pro využití odpadů, pokud jsou

stanovena.“ To znamená, že pokud se něco deklaruje jako vedlejší produkt nebo výrobek z odpadu, a ne jako odpad, musí splňovat zákonné podmínky pro to, aby se tak mohlo stát, jinak se jedná o odpad s příslušnými povinnostmi. V tomto směru byla stanovena již od roku 2005 konkrétní pravidla pro využití odpadu na povrchu terénu vyhláškou č. 294/2005 Sb. Ač je nezpochybnitelným faktem, že účinnost tehdy nové vyhlášky č. 273/2021 Sb. nastala až od 7. 8. 2021, podle přechodného ustanovení § 79 odst. 4 této vyhlášky mohly být do 31. 12. 2023 odpady využívány k zasypávání za splnění podmínek pro využívání odpadů na povrchu terénu podle vyhlášky č. 294/2005 Sb. (ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti ZOdp). Uvedené mělo oporu v přechodném ustanovení § 153 odst. 2 a 3 ZOdp, který legitimizuje období provozu stávajících zařízení, jejichž činnost započala ještě v době účinnosti zákona č. 185/2001 Sb. V tomto směru nelze specifikovanou námitku odvolání akceptovat.

ČIŽP neposoudila možnost sekundární kontaminace zeminy vlivem odvalu. V letech 2020 až 2022 bylo obviněnému opakovaně prokazováno protokoly z akreditovaných laboratoří, že dodaný materiál splňuje nejvýše přípustné limity škodlivin stanovené v příloze č. 10 vyhlášky do 31. 12. 2020, resp. posléze dle přílohy č. 5 vyhlášky č. 273/2021 Sb., s přihlédnutím k přechodným ustanovením této vyhlášky.

Je možné, že materiál dodaný společností Ridera Bohemia a. s. tyto limity opravdu splňoval a nadlimitní hodnoty některých škodlivin v materiálu v době kontroly ČIŽP byly způsobeny působením prostředí odvalu Heřmanice, resp. termickou expozicí materiálu. Tento závěr dovozují i některá odborná stanoviska, která má obviněný k dispozici.

ČIŽP se dle názoru obviněného s touto možností v průběhu řízení nevypořádala dostatečně, když nevzala v potaz protokoly z akreditovaných laboratoří z let 2020 až 2022, které prokazovaly nižší obsahy škodlivin v materiálu. Pouze po jeho uložení na odval Heřmanice a působení externích vlivů po dobu několika let prokázaly kontrolní odběry zvýšené množství škodlivin. Jakékoliv zhodnocení v tomto směru však v rozhodnutí zcela absentuje. Pro správné trestání přitom platí obdobná pravidla jako pro trestnost trestných činů (včetně pravidel o vině obviněného).

Námitkou bylo poukázáno na Odborné stanovisko, zpracované dne 21. 12. 2023 doc. Mgr. Evou Geršlovou, Ph.D. a doc. Mgr. Milanem Geršlem, Ph.D., jež se týkalo posouzení možnosti sekundární kontaminace zemin vlivem odvalu. K předloženému materiálu ministerstvo uvádí, že nesplnění kritéria pro využívání odpadů k zasypávání ve smyslu § 34 odst. 6 ZOdp ve spojení s § 6 odst. 3 vyhlášky č. 273/2021 Sb., ve spojení s přílohou č. 5, tab. 5.1 a 5.2. této vyhlášky, je pouze jedním z důvodů, proč na uvedenou zeminu nahlížet jako na odpad kat. č. 17 05 04, což bylo v napadeném rozhodnutí shrnuto na str. 8. Ke stejným závěrům ohledně sankční odpovědnosti obviněného by ČIŽP došla, i kdyby žádná kontaminace nebyla prokázána. Ve svém závěru (část 5.) v bodě 4 Odborného stanoviska se uvádí: „K redistribuci PAU došlo působením zvýšené teploty, která působila srovnatelným mechanismem, jako termální desorpce používaná při sanacích organických polutantů. V těchto případech se pomocí cíleně zvýšené teploty odstraňuje organická kontaminace zemin těkáním organických látek. Principiálně se v případě posuzovaného odvalu jedná o stejný proces. Rozdílem je to, že v geologických profilech byly zjištěny průběžné vrstvy jílovitých zemin. Přítomnost jílové vrstvy v horní části profilu způsobila zatěsnění deponie a její neodvětrávání. Takto došlo ke stavu, kdy unikající organické látky, resp. PAU neodcházely dále do atmosféry, ale byly koncentrovány pod jílovou těsnící vrstvou.“

Uvedený závěr ale nekoresponduje s popisem kopaných sond HS-1 a HS-2, z jejichž horizontů byly odebírány následně analyzované vzorky zemin pro účely jejich hodnocení v Odborném stanovisku. Pro hloubkový interval 0-0,5 m je uvedeno u sondy HS-01 materiálové složení: „Fluviální štěrk až písek s příměsí hlín, valouny ve štěrkovité frakci zaoblené, téměř zakulacené. Ojedinele příměs stavebního odpadu v podobě úlomků stavebních cihel a žáruvzdorných tvarovek. V rámci sondy průběžná vrstva. Petrografický obsah v rámci vrstvy horizontálně i laterálně homogenní.“ Pro hloubkový interval 0-0,5 m druhé sondy HS-02 se uvádí složení: „Fluviální štěrk až písek s příměsí hlín, valouny ve štěrkovité frakci zaoblené, téměř zakulacené.

Četná příměs stavebního odpadu v podobě úlomků stavebních cihel a žáruvzdorných tvarovek. V rámci sondy průběžná vrstva s proměnlivou mocností. Petrografický obsah v rámci vrstvy horizontálně i laterálně velmi proměnlivý." Kromě uvedené absence jílové povrchové vrstvy v horní části profilu sond je zde z popisu symptomatický nezanedbatelný výskyt komponent charakteristický pro stavební sutě, jíž je „recyklovaná zemina“ prostoupena, a v jedné ze sond též významný podíl ostrohranných úlomků, místy do velikosti až cca 0,5 m. Ze zaměření Odborného stanoviska rovněž nevyplývá kvantifikace přírůstu PAU či zvýšení obsahu PAU vlivem termiky odvalu.

Skutečnost, že recyklovaná zemina byla deponována před následným použitím k sanačním a rekultivačním účelům v JV části odvalu Heřmanice, který vykazuje termickou aktivitu z endogenního prohořívání odvalu, indikuje možnost částečného ovlivnění deponovaných zemin PAU. Uvedené naznačují výsledky analýzy vzorků odebraných v nejnižší vrstvě uloženého materiálu (6,5 a 6,38 m) obou sond deponie. Naopak analýza potvrdila nejnižší hodnoty naměřených hodnot PAU ve vzorcích odebraných v povrchových horizontech do hloubky 0,2 a 0,3 m, což odpovídá přirozené atenuaci (těkavé nízkomolekulární PAU snáze unikají), jakkoliv ani tyto nesplňují kritérium požadovaného obsahu PAU ve vrstvě do 1 m pod povrchem terénu (čtyři analýzy vykazují sumu PAU 14,8; 22,7; 3,9 a 13,8 mg/kg sušiny, když podle vyhlášky č. 273/2021 Sb. je limit 6 mg/kg a v případě polohy do 1 m hloubky od konečného povrchu pouze 3 mg/kg).

Výrazně nadlimitní ukazatele PAU jsou však obsaženy též ve vzorcích odebraných na pozemcích parc. č. 2048 a 2049 v k. ú. Hrušov, tzn. na rekultivovaných plochách severních svahů odvalu Heřmanice, kde byla taktéž použita „recyklovaná zemina o frakci 0-90“, přestože zde jakékoliv endogenní termické procesy neprobíhají. O tom svědčí analýzy vzorků zemin ZH1 až ZH6 uvedené na str. 6 napadeného rozhodnutí odkazující na protokoly o zkouškách uvedené v bodech 2 až 7 na str. 3 a 4, nikoli jak je chybně odkázáno v napadeném rozhodnutí pod body 18 až 26. Tyto analýzy vypovídají o charakteristických vlastnostech navezených zemin nezávisle na jejich eventuálním ovlivnění termickou aktivitou odvalu Heřmanice.

Obviněný měl podle smlouvy odebírat materiál vhodný pro účely biologických rekultivačních staveb. Zásadní pochybení obviněný dále spatřuje v tom, že ČIŽP nezohlednila, za jakých podmínek mělo dojít k údajnému přestupku. Obviněný uzavřel dne 20. 4. 2020 se společností Ridera Bohemia a. s. smlouvu o převzetí materiálu č. D500/24000/00155/20/00, ve znění dodatku č. 1 ze dne 1. 12. 2021, dodatku č. 2 ze dne 25. 3. 2022, dodatku č. 3 ze dne 1. 8. 2022 a dohody o navýšení množství převzatého materiálu ze dne 6. 8. 2021.

Podle článku III. odst. 1 a článku II. odst. 1 Smlouvy měla společnost Ridera Bohemia a. s. povinnost dodat certifikovaný materiál odpovídající specifikaci v příloze č. 1 Smlouvy, který bude v souladu s obecně závaznými právními předpisy, vhodný a využitelný v rámci biologických rekultivačních staveb. V průběhu let 2020 až 2022 bylo takto dodáno 218 492 tun materiálu, který obviněný plánoval využít k ozelenění krajiny, snížení prašnosti a celkovému zlepšení ovzduší a životního prostředí na odvalu Heřmanice.

Společnost Ridera Bohemia a. s. v průběhu plnění Smlouvy prokazovala plnění požadavků na kvalitu materiálu protokoly z akreditované laboratoře. Obviněný tak po celou dobu byl v domněnì, že dodaný materiál je v souladu s platnou legislativou využitelný pro stanovené účely. Pouze po ukončení Smlouvy obviněný až vlastními kontrolními analýzami zjistil, že dodaný materiál neodpovídá požadavkům stanoveným ve smlouvě. Vyzval proto neprodleně společnost Ridera Bohemia a. s. ke zjednání nápravy. Tyto snahy postupně vyvrcholily až v současné soudní řízení před Okresním soudem v Ostravě, ve kterém se obviněný domáhá vyklizení předmětného pozemku.

Podle § 5 ZOP se za přestupek považuje společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný

čin. V daném případě nemá ministerstvo pochybnost, že byla naplněna skutková podstata přestupku porušením povinnosti vyplývající z právní úpravy na úseku odpadového hospodářství, tak jak byla vymezena ve výroku. Okolnosti, že k dané situaci došlo v souvislosti se smluvním ujednáním, odpovídá zaznamenaným skutečnostem dle spisových podkladů (k tomu viz dále), avšak je třeba upozornit na podcenění požadavků plynoucích z platných právních předpisů na úseku ochrany životního prostředí, k nimž patří v rozhodné době oba zákony o odpadech. Právní odpovědnost za dodržení povinností v oblasti nakládání s odpady je objektivní a nezávislá na případném smluvním ujednání mezi soukromými subjekty. Pro účely přestupkového řízení není v případě právnických osob podstatná otázka zavinění, nýbrž zda k protiprávnímu jednání došlo či nikoliv. Právní úprava na úseku odpadového hospodářství je veřejnoprávní úpravou zaměřenou primárně na ochranu životního prostředí a kontrolu nad tím, kdo, jak a za jakých podmínek s odpady nakládá. Jestliže tedy dochází ze strany ČIŽP k postihu obviněného, je to důsledkem porušení povinnosti samotným obviněným, nikoli jednáním třetí osoby.

Přestože rozhodnutí na několika místech potvrzuje, že ČIŽP byly tyto okolnosti známy, není uvedeno, zda byly zohledněny v rozhodování o výši udělené pokuty. Napadené rozhodnutí na straně 10 výslovně uvádí skutečnosti, které byly zohledněny ve prospěch obviněného. Zásadní fakt, kdy obviněný spoléhal na (i) smluvní povinnost a opakovaná ujištění společnosti, která je odborníkem v nakládání s odpady, a (ii) předkládané laboratorní analýzy potvrzující soulad s legislativou ohledně maximálního obsahu škodlivin v materiálu, však zohledněny nebyly.

V závěrečné pasáži tohoto rozhodnutí o odvolání, které pojednává o výši stanovené pokuty, respektive o jejím snížení, je přihlédnuto k okolnostem, které vedly k posuzovanému přestupku.

Chybným závěrem, který je dle napadeného rozhodnutí přitěžující okolností na straně obviněného, je pak skutečnost, že jde o rekultivaci území po likvidaci vlastní těžební činnosti. Obviněný vlastní těžební činnost v území nikdy neprovozoval.

Na str. 10 napadeného rozhodnutí je v posledním odstavci uveden výčet některých činností realizovaných obviněným, mezi něž patří mj. rekultivace devastovaných pozemků po likvidaci vlastní těžební činnosti. Toto konstatování je v rozhodnutí uvedeno v obecné rovině, když v minulosti obviněný skutečně provozoval těžbu nerostných surovin na jiných místech. V případě odvalu Heřmanice však uvedené obecné konstatování neplatí, neboť vlastní těžební činnost prováděla v blízkém okolí odvalu Heřmanice do pol. 90. let tehdejší právnická osoba OKD s. p. Daná okolnost představuje toliko faktografické upřesnění ve vztahu k popisu osoby obviněného.

Nelze současně pominout, že obviněného tíží dle ZNTO povinnost provést rekultivaci území, kterou v případě ozelenění nelze povést jinak než návozem zeminy, přičemž vzhledem k přirozenému pozadí úložného místa a zde uloženým odpadům lze konstatovat, že i kdyby navezené zeminy byly vskutku odpadem, jejich návoz představuje nižší míru společenské škodlivosti a není naplněn materiální znak přestupku.

Námítka obviněného směřuje ke snížení závažnosti přestupkového jednání, které je neakceptovatelné z důvodu mimořádně velkého rozsahu formy nakládání s odpadem v daném místě, a to bez právního důvodu. Současně lze akceptovat prvotní motivaci obviněného, jež spočívala v záměru realizovat rekultivační práce, což je ostatně povinností provozovatele ÚMTO. Obviněný neučinil před vlastním návozem kroky nezbytné k dosažení souladu s PNTO (nezbytný základ, v jehož rámci mělo docházet k nakládání s recyklovanou zeminou) a právními předpisy na úseku odpadového hospodářství, které platily pro využívání odpadů na povrchu terénu. V případě využití odpadů v daném místě v množství větším než 1 000 t mělo být pro toto místo zpracováno hodnocení rizika v dané lokalitě v souladu se zvláštním právním předpisem. S ohledem na specifika daného prostředí v rámci odvalu Heřmanice pak mohly být zohledněny parametry obsahu jednotlivých ukazatelů, jejichž zvýšení odpovídá podmínkám charakteristickým pro dané místo a geologické a hydrogeologické charakteristice místa a jeho

okolí, a to s nutností zapracování do provozního řádu zařízení, jak připouštěla již vyhláška č. 294/2005 Sb. dle bodu 5 přílohy č. 11. Použití zeminy nevyhovujících vlastností, jejíž parametry byly i zjevně vizuálně odlišné od deklarace dodavatele, tak stojí nepochybně na odpovědnosti obviněného.

Nad rámec shora uvedeného není obviněnému vůbec jasné, když ČIŽP považuje materiál za odpad, proč nevede přestupkové řízení také se společností Ridera Bohemia a. s. [např. z důvodu porušení § 121 odst. 1, písm. i) zákona o odpadech aj.]. Z judikatury soudů vyplývá základní požadavek, že pokud se na deliktním jednání podílelo více subjektů, je zapotřebí posoudit odpovědnost každého v úvahu připadajícího a nelze si vybrat jen některého či některé z nich (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 As 50/2008-64 ze dne 5. 3. 2009).

Ministerstvo konstatuje, že odkazovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu (stejně judikát NSS č. j. 7 A156/2000-54 ze dne 29. 1. 2004, na nějž navazuje) řeší situaci, kdy nebylo od počátku postaveno najisto, který ze subjektů připadajících úvahu naplnil svým jednáním skutkovou podstatu vytýkaného přestupku a kdo je tudíž sankčně odpovědný. V obou případech se přitom jednalo o několik subjektů v různém postavení (zadavatel prací, osoba, která práce fakticky vykonala, případně úplně jiný subjekt).

Jak bylo již uvedeno výše, pro projednávaný případ není důležité, kdo je vlastníkem odpadu. Pro vyvození odpovědnosti je totiž důležité, kdo a jakou činností naplnil skutkovou podstatu přestupku. Onou činností je přitom nakládání s odpadem formou soustřeďování a využití. Mezi obviněným a společností Ridera Bohemia a. s. přitom byla sepsána Smlouva, z jejíhož obsahu lze dovodit, že společnost Ridera Bohemia a. s. se zavázala (mimo jiné) „dodávat Odběrateli Materiál a hradit odkupní cenu“ (viz článek III odst. 2 Smlouvy). K tomu také v průběhu času docházelo. Okamžikem dodání se však materiál dostal do faktické dispozice obviněného a ten s ním dále nakládal výhradně podle své vůle, svým jménem a na svůj účet. Z žádného ustanovení Smlouvy, jakož ani z žádného jiného podkladu předloženého spisu nevyplývá, že by společnost Ridera Bohemia a. s. či jiná (třetí osoba) udílela jakékoliv pokyny či řídila práce, jimiž došlo k naplnění skutkové podstaty.

Jedná se tedy o situaci zcela odlišnou od odkazovaných judikátů a ministerstvo nemá pochyb o tom, že v projednávaném případě neexistuje žádný jiný subjekt, u něhož by připadala v úvahu odpovědnost za jednání popsané ve výroku napadeného rozhodnutí, tedy zkráceně za nakládání s odpadem formou jeho soustřeďování a využití v rámci rekultivace, a kterou by tedy bylo nutné zvažovat. Ministerstvu je z úřední činnosti známo, že s právnickou osobou Ridera Bohemia a. s. vede ČIŽP přestupkové řízení v souvislosti s jejím působením v rámci odvalu Heřmanice, které nebylo dosud ukončeno, a tudíž není možné se ve věci vyjadřovat konkrétně.

Případné porušení závazku ze strany obchodního partnera obviněného je věcí soukromoprávního vztahu a pokud obviněnému tímto měla vzniknout újma, respektive pokud obviněný seznal, že mu byly dodávány materiály (odpady), jež kvalitativně neodpovídaly smluvním závazkům dle Smlouvy, může se nepochybně domáhat satisfakce právní cestou s dodavatelem. Tato skutečnost však nezbavuje obviněného odpovědnosti za porušení veřejnoprávních předpisů.

Ministerstvo v napadeném rozhodnutí přezkoumalo rovněž odůvodnění stanovení druhu a výměry správního trestu dle § 37 a násl. ZOP, jak bylo uvedeno na str. 9–11. Důvody zde uvedené jsou v zásadě relevantní ohledně zde uvedených polehčujících a přitěžujících okolností, s nimiž ministerstvo souhlasí. Nad rámec výše uvedeného ke skutkové podstatě přestupku je třeba uvést, že nakládání s odpadem jako s potenciálně nebezpečnou látkou (nesoucí rizika pro životní prostředí i majetek či zdraví lidí) je spojeno s relativně přísnou regulací, která má za cíl omezení těchto rizik. S ohledem na skutečnost, že případný škodlivý následek může být závažný, je přísná regulace legitimní a žádoucí.

Obviněný ovšem v námitkách oprávněně argumentuje, že spoléhal na ujištění dodavatele zemin, který se zabývá profesionálně nakládáním s odpady, že dodrží smlouvu a na jím předkládané laboratorní analýzy potvrzující soulad s legislativou ohledně maximálního obsahu škodlivin v materiálu. V tomto smyslu pak obviněný mohl být v dobré víře, že je smlouva dodržována, což nebylo v napadeném rozhodnutí zohledněno. Byť se vše mezi dodavatelem zemin a obviněným odvíjelo smluvně mimo právní rámec nakládání s odpady, tato argumentace obviněného je do jisté míry oprávněná, neboť mohl vskutku spoléhat na serióznost dodavatele a jím poskytované informace, že zeminy splňují všechny nezbytné náležitosti.

Jak však plyne z kontroly provedené kontrolní skupinou MPO č. 1/VF(ÚMTO-Heř)/31100/2022 ze dne 10. 8. 2022 (pozn.: tedy krátce poté, kdy byl ukončen návoz zemin dne 3. 8. 2022), při návozu recyklované zeminy nebyla zajištěna kontinuální kontrola množství a kvality naváženého materiálu, přičemž pochybení v tomto směru bylo z části i na straně obviněného. Při této absenci kontroly kvality dováženého materiálu/odpadu nemuselo být obtížné pro profesně zkušeného dodavatele „zajistit“ doložení dokladů o kvalitě navážených „recyklovaných zemin“, které by vyhovovaly prvotním požadavkům Smlouvy. Lze předpokládat, že dodavatel by ve vlastním zájmu nedokladoval nevyhovující kvalitu navážených „recyklovaných zemin“, jež by ho tímto diskvalifikovala. Byť lze tedy částečné pochybení shledat i na straně obviněného, ministerstvo uznává jeho námitku směřující k porušení Smlouvou stanovených povinností ze strany společnosti Ridera Bohemia a. s., které se vztahovaly ke kontaminaci naváženého materiálu, a pokutu i z tohoto důvodu snižuje.

Ministerstvo dále uznává, že obviněný ve věci zjištění ohledně uložených zemin v rámci ÚMTO spolupracoval jak s OBÚ, tak i s ČIŽP, neboť z vlastní iniciativy, nikoli až v důsledku kontroly ČIŽP, provedl kontrolní odběry deponovaných zemin, jejichž původcem byla Ridera Bohemia a. s., na obou lokalitách odvalu Heřmanice, z nichž vyplynuly její nevyhovující parametry, a to zejména z hlediska obsahu PAU. Tímto obviněný fakticky napomohl ke zjištění porušení ZOdp, respektive zákona č. 185/2001 Sb., přestože se jednalo o podklady směřující významnou měrou v neprospěch obviněného. Obviněný taktéž v současnosti podniká aktivní kroky požadující po dodavateli zeminy nápravu tím, že se soudní cestou domáhá po dodavateli zeminy jejich vyklizení.

Tyto okolnosti, které nebyly v napadeném rozhodnutí uvedeny, a tím ani zohledněny při stanovení výše pokuty, ministerstvo akceptuje coby polehčující okolnosti. Ministerstvo z tohoto důvodu přistupuje ke snížení stanovené výše pokuty o pětinu. Při této změně výše udělené pokuty však byla též zohledněna skutečnost, že dodavatel (Ridera Bohemia a. s.) hradil obviněnému za každou tunu naváženého materiálu tzv. odkupní cenu, z čehož obviněný do jisté míry též profitoval (viz str. 2 tohoto rozhodnutí). I s ohledem na tuto skutečnost ministerstvo neshledává důvod k výraznějšímu snížení uložené pokuty.

K odvolání poškozeného na nepřiznání nároku na náhradu škody:

Poškozený namítá, že ČIŽP nesprávně použila judikaturu a nesprávně hodnotila uplatnění nároku poškozeného na náhradu škody v projednávané věci. Poškozený odkazuje na § 2969 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), podle něhož při určení výše škody na věci se vychází z její obvyklé ceny v době poškození a zohlední se to, co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit. Dle poškozeného právě náklady na odstranění odpadu soustředěného nelegálně obviněným na pozemcích poškozeného takového účelné náklady představují. Poškozený má za to, že výše škody byla určena s naprostou přesností na základě předloženého znaleckého posudku Ing. Jiřího Tylčera, CSc. Pokud měla ČIŽP pochybnosti o výši uplatněného nároku na náhradu škody, měla postupovat dle § 89 odst. 3 ZOP a náhradu škody přiznat pouze v části uplatněného nároku. Dle

poškozeného měla ČIŽP zvážit uložení nápravných opatření. Poškozený navrhuje, aby ministerstvo dle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu napadené rozhodnutí ve výroku III. zrušilo a věc vrátilo ČIŽP k novému projednání.

Ministerstvo k tomu uvádí, že dle § 89 odst. 2 ZOP správní orgán uloží obviněnému povinnost nahradit poškozenému škodu, jestliže byla tato škoda způsobena spácháním přestupku, nebyla obviněným dobrovolně nahrazena a její výše byla spolehlivě zjištěna; jinak poškozenému nárok na náhradu škody nepřizná a odkáže ho s jeho nárokem na soud nebo jiný orgán veřejné moci. Obdobně postupuje rovněž v případě, kdy by zjišťování škody vedlo ke značným průtahům v řízení. Zde platí oba předpoklady nezávisle na sobě.

Ministerstvo přisvědčuje poškozenému, že odkaz uvedený v napadeném rozhodnutí na judikaturu vztahující se k zákonu č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění do 31. 12. 2013 není v dané věci příležitý. Pokud poškozený odkazuje na § 2969 OZ, ministerstvo uvádí, že se jedná o asistenční ustanovení, které nic nestanoví o tom, zda zde existuje povinnost nahradit škodu, ale nastupuje až ve chvíli, kdy jsou všechny předpoklady pro vznik povinnosti nahradit škodu splněny. Výše škody, tak jak byla vyčíslena (x Kč na tunu odpadu na pozemcích XY), přitom dle názoru ministerstva značně přesahuje hodnotu pozemků ve vlastnictví poškozeného. Z veřejně dostupných zdrojů (viz např. ze dne 19. 9. 2025 <https://halda.diamo.cz/clanky/diamo-a-okk-koksovy-se-nedohodly>) vyplývá, že obviněný s poškozeným jednal o koupi všech jeho pozemků v rámci odvalu Heřmanice a poškozenému nabídl necelých 260 mil. Kč; v nabízené ceně byla zohledněna i případná rizika a související náklady. Byť se zainteresované strany ohledně ceny pozemků nedohodly, nelze dle ministerstva rozumně předpokládat, že cena pozemků, na nichž byl odpad nelegálně soustředěn, dosáhne částky, kterou poškozený požaduje coby náhradu škody. Už z tohoto titulu, kdy vyčíslená škoda značně přesahuje cenu nemovité věci, lze konstatovat, že výše požadované škody nebyla spolehlivě zjištěna, což zakládá důvod pro nepřiznání nároku na náhradu škody a odkázání poškozeného na soud.

Dále ministerstvo v uvedené souvislosti uvádí, že pozemky zatížené náklady na odstranění odpadu by v podstatě měly zápornou hodnotu a jako takové by logicky byly neprodejný. Což ovšem nejsou, když poškozený odkoupil pozemky v měsíci květnu 2025 (pozn.: od právnické osoby CRESCO&FINANCE a. s., IČO 27755177), na nichž se nachází odpad obviněného, a současně obviněný má zájem na jejich odkupu. S ohledem na uvedené je tak diskutabilní, zda reálně poškozenému škoda vznikla např. snížením hodnoty pozemků. To ovšem poškozený netvrdil, kdy škodu vyčíslil jen jako náklady na vymístění odpadů.

V tomto směru ve smyslu § 2969 OZ neshledává účelnost náhrady nákladů na vyklizení odpadu coby škody požadované poškozeným.

Ministerstvo rovněž shledává, že výsledná částka požadovaná poškozeným, byla stanovena analogicky, na základě znaleckého posudku, který se ani nezabýval posuzováním této konkrétní otázky. Jedná se o teoretickou sumu, kterou však poškozený nikomu za provedení prací (odvoz materiálu) nedluží – poškozeným nebyly doloženy žádné smlouvy ani faktury. V případě deponie zemin soustředěné formou skladování z části na pozemcích parc. č. 1094/1 (v majetku obviněného) a parc. č. 1097/1 (v majetku poškozeného) je zcela neurčitě, kolik zemin se nachází na konkrétní pozemkové parcele, aby bylo možno objektivně odvodit případné náklady na vyklizení z parcely poškozeného. Příležitým tak ministerstvo neshledává ani odkaz na § 2952 OZ.

Dle ministerstva by tak vzhledem k výše uvedenému zjišťování skutečné škody v přestupkovém řízení vedlo ke zbytečným průtahům věci, což je další důvod pro odkázání poškozeného na soud ve smyslu § 89 odst. 2 poslední věty ZOP.

Pokud poškozený poukazuje na nápravné opatření, ministerstvo uvádí, že toto není předmětem sankčního řízení, ani předmětem posuzování nároku na náhradu škody dle § 89 ZOP. Ministerstvo

proto shledává odmítnutí přiznání nároku na náhradu škody dle návrhu poškozeného ze strany ČIŽP v odůvodnění výroku III. napadeného rozhodnutí za opodstatněné a ve shodě s ním odkazuje na řešení nároku soudní cestou.

Na základě výše uvedeného bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí se podle ustanovení § 91 odst. 1 správního řádu nelze odvolat.

Ing. Tomislav Střelec, CSc.
ředitel odboru výkonu státní správy V
podepsáno elektronicky

Rozdělovník

Účastníci řízení (do vlastních rukou):

- DIAMO, státní podnik, Máchova 201, 471 27 Stráž pod Ralskem
právně zastoupen:
JUDr. Ing. Miloš Olík, Ph.D., LL.M., FCI Arb., Na Pankráci 1683/127, 140 00 Praha 4
- OKK Koksovny, a. s., Koksární 1112, 702 00 Ostrava

Na vědomí po nabytí právní moci:

- Česká inspekce životního prostředí, oblastní inspektorát Ostrava